

Granice mog mišljenja su granice mog sveta

Ceo svet koji poznajem, a i ne poznajem određen je, diferenciran raznim granicama i ograničenjima. Tu su, naravno, neizbežne geografske, političke, državne, ali i religijske, etničke, kulturne i mnoge druge. Da svet nije ovakav kakav jeste i da ljudska priroda nije ovakva kakva jeste, granice moga sveta bi bile granice moga mišljenja. Moj svet bi bio veći, širi, svetliji, humaniji, nadam se i bolji.

Da svet, tj. sve ono što nas okružuje u svom materijalnom i ne materijalnom smislu, ima granice, ima. Sam materijalni svet ograničen je samim načinom svoga postojanja, svojim oblikom, veličinom, samom materijom od kojeg napravljen, stvoren. Iako ne mogu u relnom svetu, ali u svojim mislima mogao bih leteti brže od aviona, vinuti se iznad oblaka, pomerati planine, posmatrati svet sa vrh Mont Everesta, preplivati Antartik, trkati se u savani sa gepardom. Mogao bih nabrajati danima. Naizgled mogućnosti su ne ograničene. Kažem naizgled, jer ipak jednom bih iscrpeo ideje za pomeranje granica sveta kojeg poznajem. Upravo ova rečena govori o jednom ograničenju moga sveta kojeg obično i nisam svestan, ali ono postoji. Materijalni svet koji poznajem velik je onoliko koliko sam ga sam upoznao, slušao o njemu, učio i čitao o njemu. Bez obzira na fizičko ograničenje sveta, na razne fizičke, prirodne i dogovorene granice koje postoje u mom svetu, postoje i one koje zavise od moga znanje, moje spoznaje sveta u kojem živim.

Mogu se osvrnuti i na druge barijere i granice koje postoje u mom svetu. Ne želim da postoje religijska netrpeljivost, etničke razlike. Voleo bih da je kultura dostupna svima, da ne zaziremo od druge boje kože, nama nepoznatog jezika, muzike, običaja. Ali i o ovim problemima mogu govoriti samo na osnovu svoga iskustva, svoga razumevanja, a koje opet zavisi od načina mog odrastanja, bivstovanja u ovom životu, mentaliteta ljudi medju

kojem živim, načina i nivoa obrazovanja, kulturne osveštenosti. Koliko god želelo neutralisati razlike i netrpeljivosti među ljudima, raširiti međjusobno razumevanje i poštovanje računajući na sopstvene misli i razmišljanje, ponovo bih se suočio sa ograničenosti mojih misli. I ovde širina moga sveta zavisi od ljudi koji su me odgojili, okruženja u kojem živim, načina na koji živim, obrazovanja koje imam. Mogao bih reći da ovde moje granice nisu limitirane samo mojim bićem već i ljudima koji me okružuju i društvom i kojim živim.

Ovaj moj, sada, već i „mali“ svet ima ograničenja i kroz osećanja. Naravno ljubav je ono osećanje koje nas uzvisuje, širi naše horizonte, obogaćuje nas kao osobe. Ali, ona može i imati suprotni efekat. Da bi zaštitili osobe do kojih nam je stalo u stanju smo štošta uraditi. Iz ljubavi prema domovini ide se u ratove, a u ratovima ljudi ginu, razaraju se domovi, porodice, uništava se ljubav nekog drugog. Koliko uopšte može biti velik moj svet ako u meni stanuju mržnja, zavist, gordost, bol, hladnoća, samoća, glad. S druge strane, smeh deteta, miris ruže u mojoj ruci, zvuci poznate melodije, ukus sladoleda od jagode, učiniće me srećnim, i moj svet učiniti tako moćnim, bez granica. Moje mišljenje u mnogome se oslanja na i moja osećanja, a koja su deo mene, deo mog nasleđa.

Mogao bih zaključiti da moje misli, moje mišljenje zavisi od moje čulnosti, razuma, uma, moći saznanja. Ono je sve ono što se dešava u mom umu, a da sam ja svestan toga. Bekon je želeo da ljudi prevaziđu svoje zablude tako što će se okrenuti spoljašnjem svetu i iskustvu. Što znači da se mišljenje, naravno i moje, zasniva i iskustvu i spoznaji, a utiče na naše emocije, namere, stavove, vrednosti, samosvest, identitet i ličnost. I tom smislu su granice moga mišljenja i granice moga sveta.

Marko Terzic IV/2

